

Katowice, 9 maja 2024 r.

dr hab. Daniel Lis
dziedzina sztuki, dyscyplina sztuki muzyczne
Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego w Katowicach
ul. Zacisze 3, 40-025 Katowice

RECENZJA

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
Panu dr. Wojciechowi Golcowi
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Zleceniodawca recenzji

Rada Naukowa Instytutu Sztuk Muzycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uchwały nr 1/02/2024/WSNE/ISMuz oraz 4/02/2024/WSNE/ISMuz z dnia 28 lutego 2024 roku w przedmiocie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu dr. Wojciechowi Golcowi w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan dr Wojciech Golec ukończył jednolite studia magisterskie w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, na kierunku instrumentalistyka, w roku 2001. W 2017 roku uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, nadany w macierzystej Uczelni, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Elementy folkloru we współczesnej literaturze akordeonowej jako inspiracje w twórczości kompozytorów polskich*. Od 2012 roku jest pracownikiem badawczo-dydaktycznym w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Równocześnie od 2009 roku, jako nauczyciel gry na akordeonie, prowadzi działalność pedagogiczną w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Bielski-Białej. W latach 1999–2000 był zatrudniony w Zespole Szkół Muzycznych w Sosnowcu. Jest artystą o szerokich zainteresowaniach, niezwykle aktywnym instrumentalistą i kameralistą, współautorem wielu nagrań płytowych, pomysłodawcą oryginalnych projektów artystycznych. Jest osobą bardzo aktywną także na polu organizacyjnym, realizującą przedsięwzięcia istotne z punktu widzenia artystycznego rozwoju i aktywizacji młodego pokolenia akordeonistów.

Ocena przedstawionego osiągnięcia artystycznego

Głównym osiągnięciem przedstawionym przez Habilitanta w myśl art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) jest płyta CD zatytułowana **Variability**, która ukazała się nakładem uznanego wydawnictwa Requiem Records – Lydian Series 35/2023. Habilitantowi w nagraniu towarzyszyli znakomici i doświadczeni współwykonawcy: Piotr Chołłowicz – akordeon, Marcin Jabłoński – akordeon, Aleksandra Opała – mezzosopran oraz Zbigniew Kaleta – klarnet basowy. Wszystkie kompozycje zostały dedykowane Wojciechowi Golcowi. Dzieła powstałe z inspiracji artystyczną

osobowością Habilitanta w istotny sposób poszerzają katalog najnowszej polskiej muzyki akordeonowej.

Album otwiera kompozycja **After Timelessness** Michała Janochy, na trio akordeonowe i warstwę elektroniczną. Element sonorystyczny jest wysunięty na pierwszy plan, natomiast aspekt metryczny zdaje się być w zasadzie niewyczuwalny. Konstrukcja narracji opartej początkowo na jednym dźwięku daje efekt elektronicznego brzmienia akordeonów i niejako wysyłania zaszyfrowanej informacji. Znakomicie ilustruje to tytułową „ponadczasowość” czy też „bezczasowość”, a wykorzystany dźwięk „a...” może wydawać się nawet początkiem słowa „after”. Jednak w kwestii wykonawczej to właśnie ściśle określone proporcje czasowe stają się szczególnie istotne. Pozorny aleatoryzm i wrażenie dużej dowolności w sferze rytmicznej są wynikiem znakomitego zgrania współwykonawców oraz precyzyjnej realizacji zapisów partytury, w której nawet *accelerando* i *rallentando* wynikają ze stopniowej zmiany wartości. Zabieg ten dotyczy także zamierzonych różnic w tempach przebiegów poszczególnych partii. W szczególności środkowa część utworu, bez warstwy elektronicznej, wymaga od zespołu ogromnej precyzji. Niewątpliwie, wysoki poziom wykonawczy Habilitanta, jak i pozostałych artystów, pozwoliły na stworzenie niezwykle interesującej wizji kompozycji.

Variabile Jerzego Mądrowskiego na klarnet basowy i akordeon jest kompozycją, do której, jak miemam, odnosi się tytuł całego albumu. Symbolicznie skupia w sobie cechy charakteryzujące nie tylko wszystkie ujęte na płycie dzieła, ale także samą działalność Habilitanta: sfera muzyki kameralnej, zmienność i różnorodność źródeł inspiracji artystycznej oraz eksplorowanie obszaru improwizacji. Współczesne brzmienia połączone są z elementami muzyki jazzowej, w szczególności w aspekcie rytmiki i artykulacji. Kompozycja stawia przed wykonawcami duże wymagania, zarówno w zakresie realizacji tekstu, jak i doboru odpowiednich środków wyrazowych. Jednak główny ciężar jest tutaj skupiony na improwizacyjnym fragmencie środkowym, zajmującym ponad połowę czasu trwania utworu. Powierzenie tak obszernego odcinka wykonawcom, w którym określone są jedynie ramy czasowe, jest wyrazem ogromnego zaufania twórcy przede wszystkim do osoby Habilitanta i jego umiejętności w kreowaniu indywidualnej wizji artystycznej tego rodzaju zapisu. Artyści wykazują się w tym elemencie ogromną kreatywnością, swobodnie prezentując całą gamę różnorodnych środków, a jednocześnie ściśle nawiązując do idei zawartej w tytule. Począwszy od kontrastującej części sonorystycznej, poprzez nawiązania do motywów wykorzystanych we wcześniejszych fragmentach, aż do wzajemnej inspiracji i podążaniu za nowymi pomysłami. Uzyskany efekt świadczy o najwyższym poziomie artystycznym wykonawców, będących w dużej mierze współtwórcami dzieła.

Suspens na dwa akordeony Przemysława Szczotki to kompozycja, w której minimalistycznymi środkami tworzona jest atmosfera niepewności i tajemniczości. Niski rejestr, niespiesznie rozwijana narracja, pulsacja osiągnięta powolnym, rytmicznym *vibrato* lub też wynikająca z akustycznego zjawiska nakładania się zbliżonych częstotliwości, pozwalają na budowanie uczucia niepokoju, zawieszenia w oczekiwaniu na coś niespodziewanego. Napięcie w utworze jest przez wykonawców budowane niezwykle umiejętnie. Tworzą niemal ilustrację do tajemniczego filmowego obrazu. Nagłe klastery, krótkie akcentowane współbrzmienia, a z drugiej strony pozorne rozwiązania i uspokojenia narracji, utwierdzają słuchacza

w poczuciu niepewności. Artyści posługują się niezwykle stopliwym brzmieniem, prezentując jednocześnie całą paletę barw i środków w obrębie mocno ograniczonym przez kompozytora. Znakomicie utrzymują tytułowy *suspens* w obrębie całego przebiegu utworu.

Awakenings Marcina Jabłońskiego to przejmująca kompozycja, będąca próbą ilustracji stanu człowieka na granicy życia i śmierci¹, przechodzącego wielokrotnie ze snu do jawy przez różne poziomy świadomości. Utwór jest w dużej mierze oszczędny pod względem wykorzystanego materiału muzycznego, co w połączeniu z repetytywnością struktur melodyczno-rytmicznych plasuje go w kręgu muzycznego minimalizmu. Pojedyncze dźwięki i powtarzalne kilkadziesiąt motywy stwarzają wrażenie impulsów elektrycznych lub odgłosów aparatury medycznej podłączonej do pacjenta. Niezwykle sugestywnie wybrzmiewają pojedyncze długie nuty, chyba najbardziej niepokojące w kontekście wizji twórcy. Struktury harmoniczne tworzą jedynie doraźne związki tonalne. Znakomicie ilustruje to chwilowe skupienie na jednej myśli, by za moment przywołać kolejne wspomnienie z przeszłości, pozostające bez związku z poprzednim obrazem. Kompozytor, będący w tym przypadku jednocześnie jednym z wykonawców, postawił przed instrumentalistami spore wyzwania, dotyczące zarówno kwestii technicznych, jak i interpretacyjnych. Realizacja utworu wymaga niezwyklej dyscypliny rytmicznej, nie tylko w ramach własnych partii, ale niezbędnej także do osiągnięcia precyzji pomiędzy grającymi. Pomimo dużej złożoności jednoczesnego wykorzystania różnorodnych grup rytmicznych, połączonych z nakładającymi się powtarzalnymi ciągami dźwiękowymi oraz konieczności zastosowania raczej powściągliwych środków wyrazowych, wykonawcom udało się stworzyć przejrzystą i czytelną strukturę, a sama interpretacja jest niezwykle sugestywna.

RoNie MiSzewski Białe Pawła Sławińskiego jest utworem, w którym wyobraźnia wykonawców oraz umiejętności improwizacyjne pełnią nadrzędną rolę. Partytura, posiadająca w dużej części formę graficzną, jest w większości jedynie szkicem, pozostawiającym artystom nie tylko ogromną sferę swobody w kreacji niemal wszystkich elementów muzycznych, ale nakładająca wręcz na nich odpowiedzialność za uzyskanie satysfakcjonującego efektu brzmieniowego i wyrazowego. Nieliczne krótkie fragmenty, w których tekst jest ściśle określony, mają za zadanie utrzymanie groteskowego charakteru, bardzo dobrze korespondującego z poezją Mirona Białoszewskiego. Można śmiało powiedzieć, że w wypadku przedstawionego nagrania, wykonawcy są jednocześnie współtwórcami kompozycji, a ich wysokie umiejętności improwizacyjne i ogromna kreatywność artystyczna wpływają znacząco na końcowy odbiór, gwarantując jednocześnie niepowtarzalność każdego kolejnego wykonania.

Ostatnia kompozycja znajdująca się na płycie to **Drobiazgi** Katarzyny Taborowskiej na 3 akordeony i elektronikę. Łączy w sobie elementy sonorystyczne i aleatoryczne, wykorzystując nietypowe odgłosy wydobywane z instrumentów, przetwarzane w czasie rzeczywistym przez środki elektroniczne. Pojedyncze współbrzmienia, umiejscawiane wewnątrz taktów według uznania grających, czy odgłosy mechaniki stanowiące owe „drobiazgi”, kontrastują z nakładającymi się w partiach poszczególnych instrumentów strukturami, wybrzmiewającymi w dłuższych odcinkach czasowych. O ile kompozytorka pozostawiła wykonawcom pewien zakres dowolności rytmicznej, o tyle swoboda metryczna jest tutaj pozorna. Wrażenie czasowego *ad libitum* uzyskane jest dzięki dokładnej realizacji

¹ zob. W. Golec – Autoreferat, s. 4.

zapisów partytury i bardzo dobremu zgraniu całego zespołu. Szeroka wyobraźnia muzyczna oraz świadome kształtowanie wszelkich niuansów barwowych przez wszystkich wykonawców pozwoliły na uzyskanie jednolitego brzmienia zespołu i stworzenie interesującej interpretacji utworu.

Płyta CD ***Variability*** prezentuje najwyższy poziom gry dra Wojciecha Golca i pozostałych wykonawców oraz znakomite brzmienie wszystkich składów kameralnych. Warto zaznaczyć, iż zawarte w większości utworów elementy improwizacji definiują sylwetkę artystyczną Habilitanta. Jego kreatywność w tym aspekcie, a także wysoki poziom wyobraźni muzycznej oraz doskonałe porozumienie ze współwykonawcami umożliwiły stworzenie wyjątkowych i niepowtarzalnych interpretacji utworów. Wysokie walory artystyczne sprawiają, iż osiągnięcie to jest istotnym elementem w rozwoju akordeonowej literatury kameralnej i może być źródłem inspiracji do powstawania kolejnych kompozycji z udziałem akordeonu. Album jest dziełem niezwykle oryginalnym i bez wątpienia **stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne.**

Ocena aktywności artystycznej

Przedstawiony dorobek obejmuje działalność prowadzoną w latach 2000–2023. Dr Wojciech Golec brał udział w nagraniach ponad 20 płyt CD. W niektórych z nich uczestniczył jako instrumentalista, wykonując zarówno najnowsze oryginalne kompozycje kameralne z udziałem akordeonu (*Silesian Accordion Works*), jak i partie zespołowe w artystycznych realizacjach piosenek polskich formacji muzycznych (*Anashim – Sekretny Ogród, Iwona Loranc – Dwie drogi*). Występował także w nagraniach muzyki do filmów polskich i amerykańskich. W wielu projektach płytowych rola Habilitanta wykraczała poza sferę czysto instrumentalną, gdy samodzielnie lub wspólnie z innymi artystami był pomysłodawcą i aranżerem (*Stanisław Moniuszko – Z Domowego Śpiewnika*). Do tej grupy można zaliczyć także wiele innych albumów, dla których głębokim źródłem inspiracji stała się muzyka ludowa, w dużej mierze z regionu Beskidów (*Besquidians, Wałasi – TożsaMy, Wałach/Golec/Żupański – Barwy Ziemi – Głosy Natury*). Na szczególne podkreślenie zasługuje wyjątkowo oryginalny projekt – *Symfonia Beskidzka*, którego dr Wojciech Golec był pomysłodawcą, kierownikiem artystycznym, aranżerem, wykonawcą, a nawet koordynatorem koncepcji wydania. W formie koncertowej przedsięwzięcie było prezentowane m.in. w Teatrze im. Adama Mickiewicza w Cieszynie, czy jako część projektu *Odyseja miłości – Józef Skrzek* w Sali Koncertowej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach. Osiągnięcie to skupia, jak w soczewce, rozległy potencjał artystyczny Habilitanta, wysoki poziom warsztatu instrumentalnego, bogatą muzyczną wyobraźnię oraz umiejętność tworzenia nieszablonowych projektów artystycznych. Jego zdolność czerpania ze źródeł ludowych i etnicznych pozwala wplatać je w własne wizje artystyczne, podnosząc je do rangi sztuki wysokiej. Istotne jest także to, iż projekt nie ukazuje jedynie tradycyjnej muzyki regionu, z którego Habilitant się wywodzi, zamykając ją w formie muzycznego „skansenu”, ale jest znakomitym przykładem żywego korzystania ze źródeł inspiracji, jako punktu wyjścia do stworzenia nowoczesnych brzmień, przełamując niejednokrotnie bariery pomiędzy odległymi gatunkami muzycznymi.

Pan dr Wojciech Golec jest artystą niezwykle aktywnym także w sferze koncertowej. Współpracował z wieloma wybitnymi artystami i zespołami. Zgromadzony dorobek obejmuje kilkaset krajowych koncertów, wśród których warto wymienić choćby: koncert *Muzyka stąd – Eugeniusz Knapik, Andrzej Krzanowski, Aleksander Lasoń* w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, *Śląsk Remiks 2023* – koncert z okazji 150 rocznicy urodzin Wojciecha Korfantego w Muzeum Śląskim w Katowicach, z towarzyszeniem Orkiestry Aukso, koncert *Odyseja miłości – Józef Skrzek* w Sali Koncertowej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, koncert w Studio Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie, będący jednocześnie prezentacją konkursową w ramach 24 Festiwalu Folkowego Polskiego Radia „Nowa Tradycja”, koncert w ramach XXVIII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Wokalnej *Viva il Canto* w Cieszynie z projektem *Stanisław Moniuszko – Z Domowego Śpiewnika*, czy koncerty ento-jazzowe na polskich festiwalach z zespołem Besquidians. Habilitant ma w swoim dorobku także kilka światowych prawykonanych dokonanych w Polsce, Szkocji i Republice Czeskiej. Wśród nich znajdują się oryginalne kompozycje z autorską warstwą elektroniczną lub multimedialną, zaprezentowane wspólnie z dr hab. Piotrem Chołłowiczem oraz dr Marcinem Jabłońskim w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Współpracował także ze Śląską Nauczycielską Orkiestrą Akordeonową, a w latach 2020–2022 był jej kierownikiem artystycznym. Aktywność tego zespołu nie ogranicza się jedynie do sfery artystycznej. Jednocześnie grupę nauczycieli gry na akordeonie, nie prowadzących własnej działalności koncertowej, ma także szeroki wymiar animacyjny, dydaktyczny i popularyzatorski.

Dr Wojciech Golec prowadzi również aktywną działalność naukową. Był kierownikiem dwóch projektów realizowanych w ramach badań statutowych prowadzonych w Instytucie Sztuk Muzycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach dotyczących syntezy animacji grafik z muzyczną warstwą elektroniczną i tryem akordeonowym, a także aranżacji, wykonania i nagrania dzieł Stanisława Moniuszki na zespół kameralny. Dodatkowo uczestniczył w trzech projektach prowadzonych w ramach programu MKiDN „Kultura dostępna”. W ostatnich latach prowadził wykłady poświęcone zagadnieniom improwizacji jako narzędzia rozwijania wyobraźni i kreatywności oraz metodom ćwiczenia i sposobom motywacji ucznia w nauce gry na akordeonie.

Ocena działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej

Dr Wojciech Golec jest pracownikiem badawczo-dydaktycznym Instytutu Sztuk Muzycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, a także nauczycielem w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Bielsku-Białej. Jest promotorem i recenzentem prac dyplomowych studiów I stopnia. Jako pedagog może poszczycić się wieloma sukcesami swoich uczniów, które obejmują niemal 100 nagród i wyróżnień w konkursach krajowych i zagranicznych. Prowadził także warsztaty akordeonowe w polskich szkołach muzycznych oraz kursy kompozycji i improwizacji w ramach Festiwalu Muzyki Współczesnej w Ostrawie, dzieląc się swoim doświadczeniem, umiejętnościami i wiedzą z uczniami i nauczycielami gry na akordeonie. Jest także konsultantem Centrum Edukacji Artystycznej oraz ekspertem Ministra Edukacji i Nauki w komisjach do spraw awansu zawodowego nauczycieli, co świadczy o uznaniu jego wysokiego poziomu merytorycznego i dużego doświadczenia pedagogicznego. Kilka razy brał udział w pracach Jury konkursów

o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Za swoje osiągnięcia był wielokrotnie honorowany nagrodami Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej oraz Dyrektora Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Bielsku-Białej.

Habilitant angażuje się w działania organizacyjne w swojej Uczelni, pełniąc wiele odpowiedzialnych funkcji. Jest m.in. Zastępcą Dyrektora Kierunków Studiów oraz Zastępcą Przewodniczącej Rady Dydaktycznej Kierunków Studiów *Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej* oraz *Muzyka w multimedialach*, Pełnomocnikiem Dziekana Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji ds. kształcenia na odległość. Pełnił funkcję koordynatora merytorycznego 5. Śląskiego Festiwalu Nauki. Podejmował także szereg dodatkowych działań, wykraczających znacznie poza przyjęte obowiązki, podyktowanych troską o rozwój młodego pokolenia akordeonistów, aktywizowaniem ich rozwoju, zwiększaniem motywacji i satysfakcji z ćwiczenia oraz stwarzaniem możliwości szerszej prezentacji ich umiejętności. Wspólnie z dr hab. Piotrem Chołotowiczem prof. AM był pomysłodawcą i organizatorem niezwykle wartościowych przedsięwzięć: dwóch edycji Ogólnopolskiego Konkursu Akordeonowego Scandalli Polska w Bielsku-Białej (jednej w formie online) oraz pięciu edycji Beskidzkich Warsztatów Akordeonowych. Pomimo krótkiej tradycji, Warsztaty wpisały się już na stałe w coroczny kalendarz letnich imprez akordeonowych, cieszą się ogromną popularnością wśród uczestników i są jednym z najbardziej rozpoznawalnych przedsięwzięć tego typu w Polsce.

Konkluzja

Przedstawiony dorobek ukazuje Habilitanta, jako osobę niezwykle aktywną na polu artystycznym, naukowym, pedagogicznym i organizacyjnym, a wskazane osiągnięcie jest bardzo oryginalne i **stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne**. Stwierdzam, że Habilitant spełnia bez zastrzeżeń wymogi Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późn. zm.). **Popieram wniosek o nadanie Panu dr. Wojciechowi Golcowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.**

Daniel Lis

09.05.2024 r.